

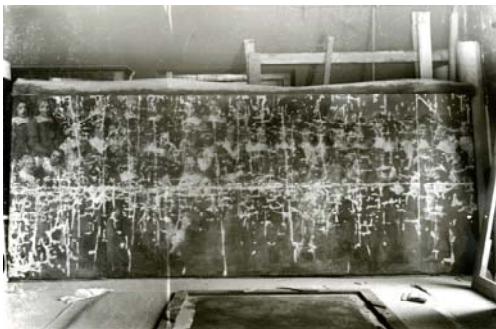
RESTAURATIE DE BRIELSE NACHTWACHT

BLOG 1. START VAN DE RESTAURATIE

Op dit moment restaureer ik in de Raadzaal van het Oude Stadhuis van Brielle het schuttersstuk „De Officieren van het Oranje Vendel“.

Op het eerste gezicht lijkt er niet zo veel aan de hand te zijn met het schilderij. Er zijn geen scheuren te zien en er bladdert geen verf af. Het ziet er uit als een erg groot schilderij geschilderd door een matige schilder, 29 stijve mannen op een rijtje met rare vlekken in hun gezicht.

Niets is minder waar.

Schutterijen waren een soort gewapende burgerwacht. Zij beschermden de burgers van de stad en handhaafden de orde. Schuttersstukken zijn een uniek Nederlands genre, in geen enkel land hebben zoveel gegoede burgers zich in groepsverband laten afbeelden voor hun openbare gebouwen. In 1660 schilderde de Brielse schilder Maarten van der Fuijck de officieren van het oranje vendel.

Toen in 1795 de Fransen in Nederland de macht overnamen voelden zij zich bedreigd door deze schutterijen. De schutterijen werden opgeheven en hun schuttersstukken gingen verloren of werden verstopt. In Nederland zijn nog maar 125 schuttersstukken bewaard gebleven, waarvan de beroemdste natuurlijk *De Nachtwacht* van Rembrandt is.

In 1908 werden de schuttersstukken van de Brielse Schutterij door Johan Been (archivaris en schrijver van bekende jeugdboeken) opgerold terug gevonden op de zolder van het Stadhuis.

Tussen 1913 en 1923 werden de doeken gerestaureerd door J.A. Hesterman en zonen. Het schuttersstuk „De officieren van het Oranje Vendel“ werd als eerste onder handen genomen. Tijdens deze grote restauratie werden de ernstig beschadigde doeken bedoekt met washars. Dat wil zeggen dat tegen de achterkant van het originele doek een extra steundoek werd aangebracht met als hechtmiddel bijenwas vermengd met een natuurlijke hars. De lange verticale scheuren ontstaan door het oprollen van het doek werden vastgezet en opgevuld met gesso (een krijtlijm mengsel). Dikke lagen vuil en verkleurde vernis werden afgenomen. Het doek werd opnieuw opgespannen op een nieuw houten spieraam en de beschadigingen werden geretoucheerd.

Op de foto's (collectie Streekarchief VPR) uit het atelier van Hesterman genomen rond 1916 is te zien hoe ernstig het doek beschadigd was.

In de loop der jaren zijn de toen aangebrachte retouches steeds verder verkleurd. Uit archief onderzoek komt nu naar voren dat het schilderij sinds begin van de 20ste

eeuw nog een aantal malen onder handen genomen moest worden. Voorstelling is hierdoor steeds verder af komen te van het origineel.

Voorstelling rond 1916
fluorescentie

Voorstelling begin 2015

Voorstelling in UV

Door het schilderij in UV fluorescentie te bestuderen kan informatie verzameld worden over pigmenten, bindmiddelen maar ook over later aangebrachte vernislagen, retouches en overschilderingen. Voorafgaand aan een restauratie wordt het schilderij dan ook grondig bekeken in UV. Op de rechter foto zijn grote paarsige vlekken te zien in verschillende tinten, dit zijn de retouches en overschilderingen. De groenige kleur verwijst naar vernislagen.

Vervolgens worden oplosmiddel testen uitgevoerd. Verschillende mengsels worden samengesteld op de juiste sterkte en pH (zuurtegraad). Hiermee kan het oppervlaktevuil (afkomstig uit de lucht, stof etc.) verwijderd worden en vervolgens de verkleurde vernislagen, retouches, overschilderingen.

Hierna kan het de voorstelling weer opgebouwd worden door de beschadigingen die te voorschijn zijn gekomen onder de overschilderingen weer te retoucheren.

Maar zover is het voorlopig nog niet.

Voor restauratie

Na het afnemen van vernislagen, retouches en overschilderingen. Dieptewerking, kleur en detaillering worden weer zichtbaar.